

Регіональні аспекти управління туристично-рекреаційною діяльністю: конкурентні виклики

Оксана Козійчук

*канд.пед.н., доцент кафедри туризму,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: ogkoziichuk@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0002-8820-5208*

Актуальним на сьогодні в умовах викликів стали регіоналізація та децентралізація, які є провідними напрямками як світової політики, так і України на сучасному етапі розвитку. Підприємства та організації туризму і рекреації повинні вписуватися в єдину національну і регіональну систему управління та організаційно-економічних механізмів господарювання. Це має забезпечити їх конкурентоспроможність на ринку рекреаційно-туристичних послуг.

Нерівномірність економічного становища регіонів також є постійним об'єктом дослідження учених (І. Грицяк [2], Н. Камінська [5], А. Матвієнко [6]). Вивчаються види, причини нерівномірності, здійснюється оцінка рівня диференціації, пропонуються різні шляхи подолання відмінностей. Виділяють природні і відносні причини, що викликають диспропорції в розвитку регіонів. До природних причин регіональної диференціації відносять: особливості географічного положення; кліматичні умови; забезпеченість природними ресурсами; ступінь близькості до ринків збуту; історичні й етнічні особливості регіонів; у якості відносних виділяють: структуру виробництва і зайнятості, масштаб випуску продукції, інвестиції в основний капітал, рівень розвитку ринкової інфраструктури [3, с. 86].

Суперечності між місцевими і регіональними та національними інтересами, протиріччя яке існує між ними призвели до того, що за рівнем життя наша країна значно відстає від європейських країн [7, с.9]. Така ситуація вимагає нового розуміння регіональної політики в Україні, розкриття основних підходів до її формування з ціллю ефективного управління туристично-рекреаційною діяльністю є метою цього дослідження.

Позиціонуючи досвід зарубіжних країн з даної проблематики, важливо зазначити пріоритети, які покликані виміряти зміни, що відбулися в регіоні після здійснення регіональної програми ЄС, яка є інструментом досягнення глобальної конкурентоспроможності всіх регіонів Європи [3, с. 49].

Разом з тим, управління індустрією туризму на сучасному етапі вимагає пошуку пріоритетів розвитку таких як-от:

- підвищення якості використання рекреаційних ресурсів;
- просування досліджень і розвиток інновацій;
- ефективне використання ресурсів навколишнього середовища;
- соціальне включення та послуги для підвищення рівня життя і привабливості регіону;
- дбайливе ставлення до природних ресурсів і культури регіону;

- комунікаційна і транспортна інфраструктура;
- конкурентоспроможність виробничих систем і зайнятість;
- конкурентоспроможність і привабливість міст і міських систем;
- відкритість і залучення інвестицій для нових видів діяльності;
- управління, інститути й ефективний ринок.

Вирішення вищевказаних завдань має досягатися за допомогою механізму управління сталим розвитком економіки регіону, дія якого буде спрямована на:

1. виявлення та використання конкурентних переваг із метою стимулювання економічного розвитку шляхом створення нових центрів економічного зростання в регіонах;

2. використання механізмів соціальної та бюджетної політики з метою скорочення диференціації в рівні та якості життя населення в регіонах для зниження небезпеки виникнення соціальних загроз;

3. координація інфраструктурних інвестицій держави;

4. координація інвестиційних бізнес-стратегій;

5. облік пріоритетів просторового розвитку й ресурсних обмежень, у тому числі демографічних [3, с. 58].

У контексті вищезазначеного, важливо визначити, що конструктивна ефективність такого механізму визначається організаційним потенціалом території щодо соціально-економічного розвитку регіону. Загальні результати моніторингу й оцінка соціально-економічного розвитку регіонів України січень – березень 2021 р., яка була проведена Міністерством розвитку громад та територій України відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 р. №856 «Про затвердження Порядку та Методики проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації державної регіональної політики», свідчить, що в регіонах, збільшення обсягів виробництва спостерігалось тільки у 7 областях з них із західного регіону: Волинській, Івано-Франківській, Закарпатській, Львівській областях [7, с. 18; 8].

Зокрема, одним з провідних напрямів розвитку західного регіону, можна визнати медичний туризм на основі унікальних рекреаційних ресурсів. Згідно аналітичного прогнозу Всесвітньої асоціації медичного туризму наша країна є одним із перспективних регіонів для іноземних інвесторів, саме тому впродовж останніх років асоціацією було запропоновано низку інвестиційних проєктів розроблених для українських закладів охорони здоров'я та рекомендацій для переоформлення галузей індустрії туризму [9]. З основних компонентів, які забезпечують регіональний та національний розвиток ринку лікувального туризму в регіонах-лідерах глобального масштабу, перспективними є наявність принципу постійного функціонуванні закладів на регіональному ринку лікувального туризму, тобто: «неперервного їх розвитку як системи в процесі надання комплексу послуг і просуванні нових напрямів діяльності шляхом розширення і модернізації наявних послуг, їх інформаційного забезпечення та удосконалення» [1, с.43].

Водночас нами актуалізується і роль регіоналістичної парадигми управління

інтегрованими зусиллями з розвитку підприємств кластеру туризму та рекреації на конкретних територіях із врахуванням таких аспектів:

1. Насамперед потрібно створити ефективну систему підготовки та підвищення кваліфікації фахівців місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування у сфері державної регіональної політики.

2. Удосконалити систему моніторингу ефективності використання бюджетних коштів, посилення відповідальності місцевих органів виконавчої влади за ефективне використання ресурсів, спрямованих на розв'язання соціально-економічних проблем регіону.

3. Активізувати роль громадських об'єднань у формуванні пріоритетних напрямів розвитку регіону та здійсненні контролю за їх реалізацією.

4. Підвищити ефективність діяльності місцевих держадміністрацій, удосконалити взаємовідносини між місцевими держадміністраціями та фізичними і юридичними особами шляхом упровадження системи електронного урядування [4; 5, с. 30].

Список використаних джерел

1. Вахович І.М., Малімов В.В. *Фактори розвитку регіонального ринку медичного туризму в розвинених країнах світу. Розвиток та формування економіки та соціологія праці.* 2012. №3(7) С. 39-43.
2. Грицяк І. А. *Децентралізований та регіоналізований унітаризм як нові форми державного устрою.* Віче. 2015. №14. С. 72–82.
3. Дегтярьова І. О. *Конкурентоспроможність регіону: стратегічні пріоритети та механізми державного управління : монографія.* Київ : НАДУ, 2012. 368 с.
4. Ігнатенко М. М. *Напрями вдосконалення управління та регулювання розвитку рекреаційних підприємств в Україні. Ефективна економіка.* 2019. № 5. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7031> (дата звернення: 22.11.2023). DOI: 10.32702/2307-2105-2019.5.8.
5. Камінська Н. В. *Децентралізація влади і досвід її проведення у зарубіжних державах.* Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2014. №4. С. 35–40.
6. Матвієнко А. *Міське самоврядування як ключовий суб'єкт децентралізації влади.* Віче. 2015. №5. С. 29-32.
7. Можайкіна Н. В., Островський І. А. *Управління сталим розвитком регіонів в умовах децентралізації: досвід країн ЄС та України. Економічна теорія та право.* 2022. № 2 (49). С. 8–27. URL: <http://econtlaw.nlu.edu.ua> (дата звернення: 22.11.2023). DOI: <https://doi.org/10.31359/241155842022492-8>.
8. *Моніторинг соціально-економічного розвитку регіонів за січень-вересень 2021 року / М-во розвитку громад та територій України, Директорат регіон. політики.* Груд. 2021 р. URL: <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2021/12/rejtyngova-oczinka-za-sichen-veresen-2021-roku-prezentacijni-materialy.pdf> (дата звернення: 15.11.2023).
9. UNWTO (2019), *International Tourism Highlights, 2019 Edition.* 2020. URL: <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284421152>.